

“De beleving door de ogen van een kind”

“De beleving door de ogen van een kind”

Corrie van Brummelen-Reitsma

Schrijfster: Corrie van Brummelen-Reitsma
Coverontwerp: Herwin Huizer
Uitgetypt door: Verena Huizer-van der Meer
© Corrie

Voorwoord

Beste lezer,

ik wilde dit boek schrijven en mijn verhaal vertellen over mijn leven.

Dat je soms, buiten dat je er zelf invloed op hebt, te veel meemaakt

voor één leven! Elke letter, elk woord berust op waarheid. Geschreven

in mijn 85e levensjaar. Dit boek geef ik als titel...

“De beleving door de ogen van een kind”

Het begin:

Ik werd geboren in een arbeidersgezin in de Bloemenbuurt op 18 juni 1932. Als vierde kind in mijn gezin; ik had 2 oudere broers en een zusje. De oudste broer Berend was 6 jaar, die daarop volgde was 4,5 jaar en heette Loekie en het zusje Attie was 2 jaar, en daar was ik dan, vol energie aan het leven begonnen. Dat heeft maar kort geduurd, want mijn moeder is ernstig ziek geworden. Zij komt in het ziekenhuis terecht, hoge koorts, maanden heeft zij daar gelegen. Penicilline hadden zij toen nog nooit van gehoord en zij is daar ook overleden. Ik was toen een baby zonder moeder, waar moest ik dan heen...? 3

Oudere kinderen zijn naar familie gegaan. Berend de oudste ging naar Friesland, naar zijn opa en oma, want mijn vader was een Fries. Loekie ging naar familie van mijn eigen moeder, Attie ook. Maar ik was een baby, daar was veel werk aan, luiers wassen en flesjes geven. Ik ging toen naar een ouder echtpaar die naast mijn vader woonde. Niet voor lang, want deze mensen konden het niet meer aan. Mijn vader was machinist en werkte bijna 12 uur per dag, hulp of thuiszorg bestond er toen niet. Dus die man kon er weinig aan veranderen. Door wat hulp van familie of vrienden dankbaar aan te nemen. Toen ik wegging bij de bejaarde burens, ging ik naar een zuster van mijn eigen moeder. Daar was ik een paar weken; die ging het ziekenhuis in voor een blindedarm operatie. Ik werd doorgegeven aan een andere getrouwde zuster van mijn moeder die al 3 kinderen had op 't Slachthuisplein. Daar ben ik enige tijd geweest tot haar oudste zontje zo ziek werd; hij had hersenvliesontsteking en is later overleden. Haar oudste zontje Klaasje... in die ontredde kon ik niet blijven, ik moest weer weg. Maar waar moest ik dan heen? Mijn eigen moeder had als jong meisje gewerkt bij een leraarsgezin van de middelbare school, die mensen hadden gehoord van de situatie van mij en boden

aan om voor mij te zorgen. Daar ben ik een paar maanden gebleven, maar deze familie had toen al een besproken vakantie in Zwitserland geboekt in augustus dus uiteindelijk moest ik daar ook weer weg. Ik werd eigenlijk een beetje mensenschuw. Net als ik een beetje gewend raakte aan de mensen, die voor mij zorgden, verdwenen ze weer. Ook uit de verhalen van mijn tante 's en ooms, die zeiden: je hoeft maar in de kinderwagen te kijken, of ze begint al te huilen. Een baby hoort te huilen in de eerste maanden van het leven, maar ik zag iedere keer andere gezichten. Daar zou je toch bang van worden, zoiets van: wie is dit nu weer! Na dit alles vernomen te hebben van de zussen en broers van mijn moeder, dus eigen familie, klopt dit allemaal. Maar bij 't leraarsgezin kon ik dus echt niet blijven vanwege de vakantie. Mijn moeders moeder heeft toen gezegd tegen 2 van haar dochters: nu is het afgelopen met dat gesol met dat kind. Als mijn dochter, dit zou weten, zou ze zich omdraaien in haar graf, nu komt zij hier. Ik heb 13 kinderen groot gebracht, zij komt ook wel groot. Dus ging ik naar mijn opa en opoe(oma kenden zij niet, het was opoe). Dat zou mijn thuis worden, mijn opa en opoe hun kinderen waren Arie, Klaas, Truida mijn moeder, dan Trijntje, Henk, Jans, Por, Riet, Bep Meep,

Freek, Jan en Herman, het was een gezin met hiërarchie van het leger. De oudsten hielpen mee aan dit grote gezin. Alles liep op rolletjes, altijd netjes, alles op tijd en goede organisaties. De verhalen gingen dat vader, opa dus z'n eigen landje had; aardappels, kool, snijbonen, en groenten van zijn eigen land verbouwen voor het gezin. Z'n werk was machinist bij de gemeentelijke energie voorziening van het gasbedrijf van onze gemeente en omstreken. De grote gas cilinders, de klokken en meters liep hij na. De gemeente had zijn eigen stokers in het ketelhuis, één ervan was Nartis v. Keulen, ik noemde hem later de eierkool. Hij was altijd bezweet en zwart met een rode zakdoek om zijn nek. Toen ik opgroeide dacht ik, hij wast zich nooit, maar zo ver was ik nog niet. Ik was gearriveerd in het grote gezin van m'n opa en opoe. In het jaar dat ik 1 jaar werd, dus ik was jarig, moeder hoorde ik van de anderen aan de tafel zeggen, dus was dat ook mijn moeder, een kinderstoel hadden zij niet, maar bij moeder lag je op haar schoot half liggend, en je prakkie ging naar binnen. Dat moest niet te lang duren, dat gaat zo in grote huishoudens en omdat ik jarig was hadden wij chocolade pudding met slagroom, en of dat teveel was! Of te machtig, ik begon te huilen, en toen hoorde ik voor het eerst 1 zeggen, moeder

dat kind wil niet meer, zij zetten mij iets overeind en toen zag ik ze allemaal zitten vader, Bep, Freek, Jan, Herman, alsof ik ze voor het eerst zag. Moeder zei: Meep veeg haar af en leg haar maar op haar bedje, kan ze even slapen. Ik had iedereen ontdekt, ik ging mij toen pas beseffen wie dit waren en waar ik bij hoorde de eerste hordes had ik genomen.

In mijn 2de levensjaar zal het beslist verder gekabbeld zijn. Wel heb ik later foto's gezien, dat ik achter op de straat bij het huis in een box zat te spelen, en er was altijd aanloop. De oudere dochters van opa en opoe, die even naar moeder gingen. Zij hadden vaak een fototoestel, dat hadden mijn opa en opoe niet, ik denk dat daar geen geld voor was in dat grote gezin! Toen ik een jaar of drie was, kreeg ik een zandbak, achter in de tuin. En ik zag moeder aan komen lopen en toen zij terug kwam uit het huis, had drinken voor mij. Zelf nam zij een kop koffie ik weet nog dat ik zei: "Wil jij met mij spelen?" Zij zat op de houten rand van de zandbak en zei: "Wacht even ik kom zo terug". Toen zij terug kwam had zij een dikke grote krant en een schaar, zij knipte en vouwde en haalde de opgevouwen stukken uit elkaar, maakte 4 geulen in het zand, schoof de delen krant erin, en er stond een geveltjeshuis in

de zandbak. Ik keek ernaar en naar mijn moeder, voor mij was ze tovenares, ik was er blij mee. Zij zei: “Ga maar fijn spelen, ik ga koken, straks is iedereen weer thuis.” Ook ging ik vaak op stap. Hekje open, de gang/steeg uit, de straat op naar de burens; de keukendeur stond open, ik was er al eens geweest met onze Herman, de jongste broer van mijn overleden moeder. Ik noemde hem mijn grote broer Hemmie, hij was bevriend met Ep, die bij een muziekvereniging was. Ik liep de open keukendeur binnen, en daar stond Ep z'n moeder ineens, “Wat kom je doen kleine?”, en ik zei: “Is Ep thuis?” “Nee,” zei z'n moeder, “die is naar school, maar jij lust vast wel een kopje chocolade, met een koekje?” Nou en even later zat ik aan de tafel met mevrouw Som de Cerf. Te snoepen en te genieten en praatte honderd uit, intussen werd ik thuis gemist; waar is dat kind, net zit ze nog lief te spelen, nergens is ze? Meep, 1 van de jongere tante's die nog thuis woonde vond mij uiteindelijk bij de burens, er werd mij verteld dit nooit meer te doen, want moeder werd er erg ongerust van. Maar mijn bezoeken bleven in de straat komen, in het vervolg als ik het hek uit ging riep ik dan even daaaaag, ik werd overal altijd liefdevol binnengelaten, en hoorde ze altijd zachtjes tegen elkaar zeggen: “Dat

is dat kleine meisje van die dochter van die mensen hier in de straat, zij is nu bij haar opa en oma.” Ik hoorde het echt wel, al zeiden zij het zachtjes, ik maakte mij er niet druk om. En ik was welkom bij iedereen in onze straat. Mijn opa heeft een keer in het ziekenhuis gelegen, hij had een pleuritis en zware longontsteking. Daarna is hij een tijdje thuis geweest om op te knappen, en kreeg van de directeur van het gasbedrijf een mooie stoel, hij kwam de stoel zelf brengen. In die tijd, dat opa aan moest sterken, ging ik(ik was nog geen 4 jaar) veel met hem op stap. Hij leerde mij m'n plaats waar ik woonde, Hilversum, goed kennen. De Weversteeg, Ruitersweg, Zadelstraat overal kwam ik. Zo arriveerden wij in “Zuid” waar mijn tante Trijntje woonde, en hij zei tegen mij: “Hier rusten wij even uit en dan kuieren wij zo weer terug.” Ook vertelde hij mij: “Als je nog eens zou verdwalen dan weet jij al overal de weg.” en zo vervolgden wij de weg terug, halfuur heen en een halfuur terug op mijn kleine beentjes. Op een keer was ik weer met opa op pad en wij liepen in de kleine Drift. Vanaf de grote spoorbomen richting kleine Drift stond een rijtje armoedige huisjes, op 1 van die huisjes stond geschilderd met grote letters “Logement”, de open voordeur als je naar binnen keek, zag het

er rommelig en een beetje smerig uit. Voor de deur stond een dikke vrouw met een pet, haar haar flodderig eronderuit en een grote dikke sigaar in haar mond, hij zei tegen mij: “Wij moeten even naar dat mens”, en hij zei: “Zo Wim, doe die sigaar uit je bek, of ik sla het er uit.” Zij zei tegen hem: “Waar bemoei jij je mee? Jij hebt met mij niets te maken.” Later begreep ik dat die vrouw een zuster van mijn opa was die aan lagerwal was geraakt. de tantes hadden hele verhalen over die vrouw, die noemden hun tante “Wim v.h. Logement”! Toen ging vader weer werken. Ook op feestdagen had hij wel eens dienst, het gasbedrijf werkte altijd door, ook nachtdiensten, dan moest vader op de dag wel slapen. Hemmie, die mijn maatje was, leerde mij op mijn vierde jaar al lezen en schrijven. Ik ging natuurlijk altijd met grotere personen om, Herman was 9 jaar ouder als ik, en als wij dan te veel kabaal maakten met het knikkeren of iets anders, kwam moeder uit de keuken lopen: “Hou ‘ns op, je vader slaapt. Die man moet vannacht weer werken. Als vader zondags moest werken, gingen Hemmie en ik zijn brood brengen en een emaille blauwe fles met koffie en fruit voor vader. Naar het ketelhuis, waar Nardis van Keulen de coke’s op het vuur gooide. ‘s Middags gingen wij naar de hei dicht

bij het Vosmeer, en moeder noemde Hemmie en mij haar twee kleine lievie's. Op de hei aangekomen kregen wij limonade, een boterham en zuurtjes, en dan later weer naar huis. Ook gingen Hemmie en ik wel mee met vader gras snijden, voor de konijnen. Als kind zwierven wij al overal. Toen ik 4 jaar werd ging ik naar de kleuterschool, ik werd gehaald en gebracht, want mijn eigen vader, was weer hertrouwd, en had toch pogingen ondernomen om mij, nu hij weer een vrouw had, weer terug naar huis te halen. Dat wilde mijn opa niet. Hij moet gezegd hebben: Jij bent een kerel, en ik ook, zij zit buiten te spelen, is hier opgegroeid en opgetogen. Probeer haar nu maar eens weg te halen, dan kom je mij tegen! Daarom was er een strak programma om mij naar het schooltje te brengen en te halen. Hemmie deed het vaak, hij had al een fiets, bracht eerst mij weg en ging dan zelf naar de kop school (de lagere school was hij al af); een paar jaar kop school op de Naarderstraat. Als Moep eerder uit haar dienstje als dienstbode was, kwam die mij halen. Ik mocht niet alleen naar huis, Juf Smit wist er al van. Juffrouw Smit was heel aardig, zij vond dat ik mooi kon tekenen, er hingen al 3 tekeningen in de klas, het fijnste was als je mocht kiezen uit de kast met speelgoed. Ik koos iets wat ik thuis niet had;

dan was ik helemaal gelukkig. Ook als tante Riet mij kwam halen, die pas getrouwd was en in een leuk huisje woonde. Ik mocht altijd in de mooie albums kijken met prachtige kaarten en van de hele wereld van de families waar zij gewerkt had voor dag en nacht. Ik mocht ook altijd mijn schoen zetten in de sinterklaastijd. Tante Riet was een zus van mijn eigen moeder, en zij was heel knap. Zij leek meer op mijn eigen moeder zag ik later op de foto's. Er kwam ook wel eens een man op een motor, een Harley. Die motor maakte veel herrie in onze stille straat. Dan riep mijn vader mij binnen, en zei tegen mij: "Dit is je vader, geef hem eens een handje." en ik weet dat ik dit niet prettig vond. Ik zei: "Nee, jij bent mijn vader." dan zei die man, die mijn vader zou zijn: "Heb je ook een spaarpot? Dan ga ik er wat in doen." Ik pakte mijn spaarpot, een hele mooie, als je het hendeltje overhaalde gaf ie een hoeveelheid geld, dat er in ging. Die vader had een Fries accent, mijn naam zei hij ook anders 'sjoch no Cokje, dat is foar dei!' Op de spaarpot kwam het getal 1 gulden te staan. Ik wist niet waarom, maar ik vond dit niet plezierig en vroeg: "Mag ik nu weer naar buiten?", en dacht nog steeds die dag aan dit vervelende gebeuren. Toen de tijd van Sinterklaas aanbrak mocht ik een paar keer in de

week mijn schoen zetten, en naast ons woonde de familie Mol, Catrien, Nick, Annie en Joost (die waren al volwassen). Annie en Catrien waren op de Rooms-Katholieken Dames club waar ze handbal en korfbal speelden. Dan hadden zij hun clubkieren aan, geel met bruine jurken. Als zij op de fiets weggingen zag ik dat. Op een dag dat ik thuis kwam uit de kleuterschool, ik zal toen 4 jaar zijn geweest, zei moeder: “Er is een berichtje gekomen. Sinterklaas is bij onze burens buurvrouw Mol komt je zo halen, dan mag je ook even bij Sinterklaas komen.” Nou dat was wel heel leuk, ik kon niet wachten tot buurvrouw Mol mij kwam halen, ook wel een beetje eng. Daar gingen wij, door de achterdeur bij buurvrouw Mol. Zij deed de keukendeur open, en wie komt daar aangelopen, een heel prachtige Sinterklaas met mooi kant aan zijn gewaad en mooie, witte, golvende haren en baard. Ik had hem nog nooit gezien op de daken, daar keek ik vaak naar, als het s’ avonds donker werd, maar ik had hem nog nooit gezien, en nu stond hij hier voor mij. En die stem zei: “Dag Corrie, mag ik een handje van jou?” Ik was wel wat verlegen, en zei: “Dag Sinterklaas.” Sinterklaas zei: “Kijk mij eens aan.” En ik keek hem aan en zag die ogen, enigszins fletse ogen. Maar die oogharen, van die

bleke oogharen, Catrien Mol had dat ook, mijn buurmeisje! Worteltjes haren, maar haar oogharen waren zo kleurloos (dat hoort bij dit soort rode types) en Catrien was lang en dat was Sinterklaas ook! Toen haalde Sint Catrien een pakje tussen haar rode mantel uit en gaf het aan mij, het was een doos met chocolaatjes. Verlegen zei ik: “Dank u Sinterklaas, het was een rare situatie voor mij, “Ik ga het gauw aan mijn moeder laten zien, dank u wel.” Weer thuis, vroeg moeder aan mij wat Sinterklaas gezegd had, ik zei alleen: “Hij zag er heel mooi uit, maar het was Sinterklaas niet, het was Catrien.” Het werd stil, moeder vroeg maar niet verder door. Ik wist het zeker, het was Catrien, daarom was het zo’n rare situatie voor een klein meisje van 4 jaar. Het werd vakantie van de scholen. Hemmie was nu thuis en ging niet naar school, ik mocht vaak met Hemmie mee, als hij boodschappen voor moeder ging doen. Dan kregen wij, als ik erbij was altijd een koekje of een snoepje toe. Op een dag zei moeder: “Vandaag komen je broertjes spelen”, de jongetjes Berend en Loekie. Zij hadden al fietsen; verkeer was er toen haast niet: een enkele paard en wagen. De bakker en melkman hadden karren waar zij achter liepen te duwen. De jongens, die mijn broertjes waren, hadden hun

vishengeltjes bij zich. Zij wilden gaan vissen met hun oom Herman, die toen ruim 13 jaar was. Moeder maakte heerlijke verse broodjes klaar en drinken. Eppie, een vriend van Hemmie ging ook mee! Jan, die boven Herman in het gezin was, die was er niet bij, die werkte, als timmerman in de bouw. Ik wilde ook mee, dat wilde moeder niet, al dat water was veel te gevaarlijk, straks gebeurt er nog wat! Maar Herman zei: "Wat kan er nou gebeuren? Ik let echt wel goed op haar." Uiteindelijk mocht ik mee met de grote jongens. Daar begon het avontuur, achterop de fiets bij Hemmie, ik hoorde ze praten, eerst maar een goede visplek zoeken, ja bij Loosdrecht of op de dijk. Uiteindelijk een plek; de fietsen tussen de struiken, nu een broodje eten. De jongens zeiden tegen mij: "Ga nu maar fijn hier spelen, of bloemetjes plukken voor moeder." Een poosje later bleek de visplek niks. Ik hoorde ze zeggen: "De vis bijt hier niet, daar verderop aan de plas, maar dan moeten wij de sloot over springen. Die is niet breed daar spring je toch zo overheen, dat probeerden ze. Het lukte hen allemaal, maar ik kon het niet, ik was pas 4 jaar en heb van die kleine beentjes, ik kan daar niet over. "Dan pas jij op de fietsen, wij zijn gewoon vlakbij." Maar Herman was daar niet gerust op, en zei: Wij